Barrieres en facilitatoren voor patienten (tot 65 jaar) bij het stoppen van antidepressiva na jarenlang gebruik

Haio: De Baets Elise , U.G.
Promotor: VAN LEEUWEN Ellen , U.G.
Praktijkopleider: Cadron Annelies , DE CREM Karel , DESIMPELAERE Patrick , MASSAER Bart , Van Hove Anne-Sophie

Context: Langdurig inname van antidepressiva door patiënten, langer dan aanbevolen volgens de richtlijnen, is een toenemend probleem wegens mogelijke en soms ernstige bijwerkingen en hoge kosten aan de maatschappij. Er werd reeds kwalitatief onderzoek uitgevoerd om de verschillende factoren bij patiënten die meespelen bij het al dan niet stoppen van antidepressiva, te identificeren, maar kwantitatief onderzoek ontbreekt.

Onderzoeksvraag: Door inzicht te verwerven in de verschillende barrières en facilitatoren (en hoe zwaar deze doorwegen) die patiënten ervaren bij het stoppen met antidepressiva, kan dit onderzoek bijdragen aan de ontwikkeling van interventies voor afbouw van antidepressiva en zo een rationeler gebruik van antidepressiva bewerkstellingen.

Methode: Ten eerste werd door middel van een literatuuronderzoek een zo volledig mogelijk overzicht van de barrières en facilitatoren bij patiënten bekomen. Ten tweede werd door middel van vragenlijsten bij patiënten deze factoren gekwantificeerd.

Resultaten: 3 nieuwe artikels werden toegevoegd om het onderzoek van Maund et al. (2019) te updaten. Er werden hierbij 5 bijkomende barrières en 3 faciliterende factoren gevonden. Nieuwe barrières zijn: moeilijk onderscheid tussen onttrekking en herval, geen steun van naasten, negatieve ervaringen van anderen, acceptatie van antidepressivagebruik door naasten en verhoogde kwetsbaarheid door sommigen in de omgeving. Faciliterende factoren zijn: vertrouwen in de huisarts, duidelijke uitleg bij het eerste voorschrift en positieve ervaringen van anderen die gestopt zijn. Kwantitatief onderzoek bij -65-jarigen toont aan dat antidepressiva vaak langdurig worden gebruikt en als helpend worden ervaren. Belangrijke barrières voor stoppen zijn angst voor herval, stress en de wens om stabiliteit te behouden, terwijl respondenten zich doorgaans gesteund voelen door hun arts. Faciliterende factoren voor afbouw ontbreken echter vaak: de meeste respondenten hebben geen succesvolle afbouwervaring, missen een betrouwbaar afbouwschema en ontvangen weinig ondersteuning van zorgverleners, wat de terughoudendheid om te stoppen vergroot.

Conclusie: Het literatuuronderzoek actualiseerde Maund et al. (2019) en identificeerde bijkomende barrières (5) en faciliterende factoren (3). Kwantitatief onderzoek bij -65-jarigen toont dat antidepressiva vaak langdurig worden gebruikt en als helpend wordt ervaren. Barrières voor stoppen zijn vooral angst voor herval, stress en de wens tot stabiliteit, ondanks ervaren steun van de arts. Faciliterende factoren zijn beperkt: weinig succesvolle afbouwervaring, gebrek aan vertrouwen in afbouwschema’s en beperkte ondersteuning vergroten de terughoudendheid. Toekomstig onderzoek dient zich te richten op kwantitatief onderzoek naar barrières en faciliterende factoren bij de afbouw van antidepressiva op grotere schaal, evenals op het langdurig gebruik in specifieke subpopulaties zoals ouderen.